

Wild Wild Country: een herwaardering van Osho?

In zijn recente artikel over de Netflix-serie Wild Wild Country komt hoofdredacteur Ewald Wagenaar tot een herwaardering, beter gezegd een afwaardering, van Osho. Hij vindt de serie ontluisterend voor Osho's imago; het bevestigt zijn beeld van ontsporende heilprofeten.

Door Anand Frank Cliné

Het doorslaande succes van Wild Wild Country, de documentaire die onlangs nog werd genomineerd voor vijf Emmy Awards, heeft menigeen verbaasd. Met die Osho, daar waren we toch al lang klaar mee? Die is toch al bijna dertig jaar dood en zijn aanhang grijs en stram? Maar de onbevungen jonge makers van de serie werpen een genuanceerd licht op de gebeurtenissen van destijds, dat menigeen toch aan het denken heeft gezet. Daar zijn zeker ook lezers van de Koorddanser bij. Zij zien in Wild Wild Country jonge, intelligente mensen, die zich vol liefde en enthousiasme ('in trance' – zou het?) aan de verwezenlijking van een nog nooit op deze schaal vertoond maatschappelijk en religieus experiment wagen. Waarin bijna alle leiding (door Osho) in handen van vrouwen is gelegd. Iets ongehoords. Waarin een overbegraasd en al decennia verlaten land van 260 km² (de halve Noordoostpolder) ecologisch wordt hersteld. Zeker, er zijn zaken vreselijk verkeerd gelopen. Maar veel kijkers van de WWC-documentaire, onder wie ook menigeen die nog nooit van Osho had gehoord, zijn gefascineerd geraakt en vragen zich tóch af of het project Rajneeshpuram wel een eerlijke kans heeft gekregen. Wie was die Osho eigenlijk? Waar stond hij voor? Dat komt nauwelijks uit de verf. Zijn alle feiten wel bekend? Was men niet érg vooringenomen tegen deze niet-christelijke groep, die meteen een 'cult' werd genoemd in plaats van een 'nieuwe religieuze beweging'? En speelden in het drama de diverse overheden en de media wel een onpartijdige rol? In het Amerika van de jaren tachtig, dit 'land of the free and the home of the brave'.

De Koorddanser heeft bij mijn weten nooit een serieuze poging ondernomen om zulke vragen te stellen, laat staan ze te beantwoorden. Ewald Wagenaar heeft daar al decennia de tijd voor gehad, maar nee. Osho, zijn boeken en zijn mensen werden in de KD altijd maar karig met oprechte belangstelling bedeed. En dat terwijl Osho toch als een van de meest spraakmakende en intrigerende religieuze figuren van de twintigste eeuw kan worden bestempeld. Ewald Wagenaar's artikel maakt duidelijk waarom. In hem strijden namelijk twee Osho's om voorrang: die van de 'nog steeds zeer inspirerende boeken' en die andere, van 'het vrije gedrag' en de 'geld gedreven organisatie' die zijn secretaresse, she-devil Ma Anand Sheela, haar ongoddelijke gang laat gaan. Het zien van de WWC-film heeft Ewald Wagenaar nog weer een zetje in de richting van die tweede Osho gegeven. Die is nu echt van zijn voetstuk gevallen. En als Ewald Wagenaar de beelden ziet van die 'massaal in trance op opzwevende muziek hossende' schare, waarschuwt hij ten slotte hoofdschuddend voor een toekomst waarin de spirituele zoeker zich 'steeds weer opnieuw inlevert voor een scheutje vermeend, tijdelijk en dus illusionair geluk'.

Door WWC heeft iedereen, óók de lezers van de KD, het ineens weer over Osho. Alle kranten en tijdschriften in Nederland schrijven erover. Dan kan de KD, de oudste spirituele krant van ons land, niet achterblijven. Nu moest er toch stelling worden genomen. Ewald Wagenaar stond daarbij voor de moeilijkheid dat hij zich naar eigen zeggen nooit erg in de beweging heeft verdiept. Dat blijkt wel uit de rammelende feiten en de vooringenomenheden die zijn stuk kenmerken. Een paar voorbeelden.

Het stuk begint met een bekentenis, namelijk dat hij nooit sannyasin is geworden. Hij veronderstelt dat dit hem diskwalificeert in de ogen van de Osho-wereld 'die onderhand de leeftijd van boven de zestig heeft bereikt'. Met andere woorden, het is een uitstervend wereldje bij die Osho. Kom eens kijken in Humaniversity (Egmond aan Zee), of in Wajid (Den Haag) en Mevlana (Amsterdam). Ewald Wagenaar is daar van harte welkom en hij hoeft zich dan echt geen zorgen te maken dat er op hem wordt neergekeken omdat hij nooit in het oranje heeft willen lopen. Dat beschouwt niemand als een zonde en dus hoeft daarover ook geen bekentenis te worden afgelegd. Osho predikt immers vrijheid, zoals Ewald Wagenaar trouwens zelf ook vaststelt.

In het stuk kom je bewoordingen tegen als 'spirituelen' en 'mini-heilstaat' waar 'sannyasins' en 'modelstad' geschreven had kunnen worden. Een plaatsnaam als 'Antelope' schrijft hij, correct, met een hoofdletter, maar rajneeshpuram met een kleine letter. Een Freudiaanse verschrijving? De Big Muddy ranch duidt hij aan als de Muddy Water ranch, naar de beroemde Amerikaanse muzikant Muddy Waters. Sheela krijgt bij Ewald Wagenaar twee jaar gevangenisstraf. Twee jaar voor al die ellende en moordcomplotten? Zij werd in het land dat gevreesd wordt vanwege zijn draconische strafrecht en zijn harde gevangenisstelsel tot vier jaar in een lichte, comfortabele detentievorm veroordeeld, waaruit zij wegens goed gedrag na 39 maanden vervroegd werd vrijgelaten... roept dat geen vragen op?

Osho zou ook aan aids zijn overleden als gevolg van 'veel vrije seks'. Dit eerste is pertinent niet waar. En wat de seks betreft: Osho propageert seks die vrij is van zondebesef, geen egoïstische losbandigheid. Seks is een ander woord voor levensenergie, die, indien met liefdevolle aandacht tot uitdrukking gebracht, kan leiden tot de hoogste vormen van spirituele extase. En om dit veilig te kunnen beleven kondigde Osho al meteen in het beginstadium van de aidsepidemie, in 1983, vérgaande preventiemaatregelen in zijn communes aan.

Het is hier niet de plek om op alle slakken zout te leggen. Maar ik moet helaas wel constateren dat Ewald Wagenaar's artikel op rammelende gronden een schrille, moraliserende aanklacht is geworden, daar waar in de WWC-docu een veel genuanceerder beeld wordt getracht te schetsen. Waar óók van alles op aan te merken valt, maar waarvan men de poging op zich toch kan waarderen.

Ik nodig Ewald Wagenaar uit om, juist nu WWC zo sterk van zich doet spreken en daarop misschien een vervolg zit aan te komen, het niet bij éénmalige aandacht voor Osho te laten. Osho en zijn wereld vormen een complex en rijkgeschakeerd universum dat niet met enkele doodoeners afgedaan kan worden. De Koorddanser kan een forum zijn voor de velen die naar aanleiding van de WWC-docu met vragen rondlopen. Deze verdienen een antwoord vanuit een open en onbevangen houding en gebaseerd op feitenkennis. Voor Osho's boeken, waarop voor Ewald Wagenaar 'nu toch een vlekje is gekomen' geldt hetzelfde. Het past een blad/platform als de Koorddanser niet om wat betreft Osho zich nog langer van Osho afzijdig te houden.

17 juli 2018